

Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu. (1/840)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-1601/07396

5 Ekim 1983

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 14.9.1983 tarihinde kararlaştırılan «Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısı» ile gerekçeli ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU

Başbakan

**TARIM İŞÇİLERİ SOSYAL SİGORTALAR KANUNU TASARISI
GENEL GEREKÇESİ**

Ülkemiz; Dünya'da kendi kendini besleyen yedi ülkeden biridir. İhracat gelirinin % 50'sini tarımsal ürünlerden elde ettiği gibi, faal nüfusunun % 60'ı da tarım sektöründe çalışmaktadır.

Ülkemiz ekonomik kalkınmasını, tarım sektörü ve emek yoğun endüstrilerle, diğer ağır sanayi kollarına yatırım yaparak gerçekleştirmeyi programlamıştır. Ancak, sanayi sektöründe çalışanlar ile bunların eş ve bakmakla mükellef oldukları çocuklarının sosyal güvenlikleri çağdaş normlara uygun olarak sağlanmış olmasına karşın, tarımda kendi nam ve hesabına çalışanlarla, kamu ve özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle çalışanların sosyal güvenlikleri istenilen düzeyde ve etkinlikte değildir.

Anayasamızın 60'ıncı maddesi «Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilâtı kurar.» hükmüne yer vermiştir. «Herkes» deyişini ile sadece memur, işçi ve çalışanların değil, tüm fertlerin sosyal güvenliğı amaç edinilmiştir. Hükümet Programında da, «Sosyal hak ve hizmetler Devletin teminatı altında olacaktır. Ekonomik gelişmeye paralel olarak sosyal güvenlik sistemi geliştirilecektir. Çalışanlardan bugüne kadar Sosyal Sigorta kapsamına alınamayan grupların, özellikle tarım sektöründe çalışanların, sektörün özellikleri de dikkate alınmak suretiyle sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınması için gerekli çalışmalar yapılacaktır» hükmüne yer verilmiştir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 3 üncü maddesinin 1 inci bendinin (A) ve (D) alt bentleri, 24.8.1977 tarihli, 16037 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2100 sayılı Kanunla değiştirilerek;

1. Orman işleriyle kamu veya özel sektöre ait tarım işlerinde ücretle çalışanlar ile,
2. Ev hizmetlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar, 506 sayılı Kanun kapsamına alınarak, 2100 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi gereğince, 24.11.1977 tarihinden itibaren sigortalı sayılmış bulunmaktadır.

Ancak, aradan geçen 6 yıl içinde sözkonusu değişiklikten istenilen sonuç elde edilememiştir. Sosyal Sigortalar Kurumunun 1982 yılı istatistik yılığına göre bildirgesi alınan işyerleri, sigortalı sayıları, prim ödeme gün sayıları aşağıda gösterilmiştir.

1982 Yılı Eylül Ayında Bildirgesi Alınan İşyerleri, Sigortalı Sayıları, Prim Ödeme Gün Sayıları :

İş kolları	İşyeri sayısı	Sigortalı sayısı	Prim ödeme gün sayısı
1. Tarım ve hayvancılık	2 476	20 073	512 943
Kamu :	616	12 803	320 634
Özel :	1 860	7 270	192 309
2. Ormancılık ve tomrukculuk	416	24 352	645 876
Kamu :	396	23 948	635 252
Özel :	20	404	10 264
3. Balıkçılık	40	234	6 772
Özel :	4	29	870
Kamu :	36	205	5 902

'dir.

Yine Devlet İstatistik Enstitüsünce yayımlanan «1982 Yılı Türkiye İstatistik Yıllığı»na göre de, 1980 yılı sonu itibariyle iktisaden faal nüfusun iktisadî faaliyet kolları ve işteki durumuna göre dağılımı şöyledir.

İktisaden Faal Nüfusun İktisadî Faaliyet Kolları ve İşteki Durumuna Göre Dağılımı :

İktisadî faaliyet kolları	Toplam	Ücretli	İşveren	Kendi hesabına çalışan	Ücretsiz aile işçisi
Ziraat, ormancılık, avcılık ve balıkçılık	10 482 856	614 484	6 645	2 765 173	7 094 307'dir.

2 247 kişinin de hangi işlerde çalıştığı tespit edilememiştir.

Tarım ve orman işlerinde ücretle çalışan 614 484 kişiye karşın 44 659 kişinin sosyal güvenliğinin ancak temin olunabildiği, bu tarım işçilerinin de 36 985'inin kamu sektöründe çalışanları kapsadığı görülmektedir.

2100 sayılı Kanunun uygulamasından sonuçların alınamaması da;

1. Büyük ve orta kapasitede tarım işletmelerinin azlığı, küçük işletmelerde de üretimin aile fertleri arasında ilkel metotlarla yapılması ve dışarıdan ücretle işçi çalıştırılmaması,

2. Sahiplerince kiraya ve ortağa verilen büyük ve orta kapasiteli arazilerin, kiracı ve ortak durumunda-ki işverenlerinin tespitinin güçlüğü,

3. Tarım sektöründeki çalışma şartlarının bölgelere göre arz ettiği değişiklikler ve yıllık toplam çalışma süreleri ile her işverenin yanındaki çalışma sürelerinin azlığı ve kısalığı,

4. 506 sayılı Yasanın işverenlere yüklediği mükellefiyetleri tarım işverenlerinin büyük çoğunluğunun yapabilecek durumda ve kültürel seviyede olmadığı, mahallen yaptırma imkânlarının da bulunmadığı, bu sebeple de kaçak işçi çalıştırmayı tercih etmelerinden,

5. Tarım alanlarının büyük çoğunluğunun kırsal kesimde ve dağınık olması, işçi çalıştırma süresinin kısalığı, işçi çalıştırma zamanının bölgesel olarak aynı zamana tesadüf etmesi, her işyerine işçi çalıştırdığı sürede ulaşım zorluğu gibi nedenlerden ötürü Sosyal Sigortalar Kurumunca etkin bir tespit ve kontrol yapılamaması,

6. Tarım işçilerinin okur - yazar olmamaları nedeniyle Sosyal Güvenlik bilincinden yoksun bulunmaları ve kaçak çalışmayı tercih etmeleri,

7. Kamuya ait orman işlerinin «vahidi fiyat» veya «götürü ücret (pazarlık usulü)» esasına göre yaptırılması nedeniyle işçilerle işveren arasındaki hukukî ilişki hizmet akdi mahiyetinde olmayıp istisna akdine dayandığından, bahse konu kimselerin sigortalı olamamalarından,

İleri gelmektedir.

Tarım sektöründe çalışanların faal nüfusun % 60'ını teşkil etmesi ve sektörün özellikleri de dikkate alınarak, bu sektörde çalışanların Hükümet Programına uygun şekilde sosyal güvenliklerinin temin edilebilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Örneğin, tarımda kendi nam ve hesabına çalışanların zorunlu olarak sigortalanması, kademeli olarak sosyal güvenliklerinin sağlanması ve sözkonusu Kanunun Bağ - Kur'ca uygulanması hususunda gerekli önçalışmalar tamamlanarak, yasa tasarısı Danışma Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. Bu kesimde çalışanların büyük çoğunluğunun tarım işlerinde mevsimlik çalışan kişiler olduğu bilinmektedir. Bu değişiklik ile tarımda kendi nam ve hesabına çalışan, aynı zamanda mevsimlik tarım işçisi olan, küçük arazi sahiplerinin sosyal güvenliği temin edilmiş olacaktır.

Yukarıda açıklanan hususlar muvacehesinde tarımda çalışan diğer kişilerin Hükümet Programına uygun olarak bir an önce sosyal güvenceye kavuşmaları ve Anayasanın «Herkes sosyal güvenlik» hedefinin yerine getirilebilmesi için 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2100 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin I inci bendinin (A) alt bendinin tarım ve orman işlerinde süresiz olarak çalışanları kapsama alacak şekilde yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Bu Yasa Tasarısıyla;

1. Kamuya ait tarım ve orman işlerinde hizmet akdiyle çalışanlarla,

2. Özel sektöre ait tarım işlerinde ücretle ve sürekli çalışanların,

506 sayılı Kanun hükümlerine tabi tutulmaları, buna karşılık;

1. Kamuya ait orman işlerinde «vahidi fiyat» veya «götürü ücret (pazarlık usulü)» ile çalışanlarla;

2. Özel sektöre ait tarım işyerlerinde ücretle ve süresiz çalışanların,

İsteğe bağlı sigortalı olarak, 506 sayılı Yasada belirlenen kısa ve uzun vadeli Sosyal Sigorta yardımlarından bu Yasa Tasarısında belirtilen şartlarla Sosyal Güvenliklerinin sağlanması amaçlanmıştır.

Bu yasayla öngörülen isteğe bağlı sigortalılık :

1. İhtiyarî olacaktır.

2. Prim oranı % 33,5 olup, bu primin % 20'si sigortalılarca ödenecek, % 13,5'u Devlet katkısı olacaktır.

3. İsteğe bağlı sigortaya devam için müracaatta bulunan tarım işçisi, müracaat tarihini takip eden yılbaşından itibaren 1 yıl sigortalı sayılacak ve o yıl ayda 15, yılda toplam 180 gün prim ödemeyi kabul etmiş olacaktır. Bu sürenin sonunda isteğe bağlı sigortaya devamdan vazgeçilebilecektir. Bu sürede sadece kanunla ve kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak kısa süreli çalışmaya başlamaları halinde, çalışılan süre isteğe bağlı sigortalı süresinden sayılmayacak ve fakat o işten ayrılmanın ayı takip eden aybaşından itibaren, isteğe bağlı sigorta kendiliğinden işlemeye başlayacaktır.

4. Her sigortalı, isteğe bağlı sigortaya devam ettiği yılı takip eden Ocak ayı sonuna kadar, o yıla ait sigorta pulu yapıştırılmış sosyal güvenlik kartını ilgili Kurum ünitelerine vermeye veya postayla göndermeye ve isteğe bağlı sigortaya devam etmeyecekse bu hususu Kuruma bildirmeye mecbur tutulmuştur.

5. Kurumun bu Kanuna göre alacağı prime esas günlük kazançlar 506 sayılı Kanundaki gösterge tablosunun en düşük göstergesinin katsayı ile çarpımının 30'da biridir.

6. Tarımda süresiz olarak çalışanların sosyal, ekonomik ve kültürel durumları dikkate alınarak sigorta primine % 13,5 oranında Devlet katkısı sağlanmak suretiyle bu Yasayla getirilen temel hakların bu sigortalılara da verilmesi düşünülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu Kanunun amacı, sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan, süresiz olarak tarım işlerinde hizmet akdiyle çalışanlar ile orman işlerinde birim fiyat ve pazarlık esasına göre çalıştırılanların ve hak sahiplerinin sosyal güvenliklerinin sağlanmasıdır.

Madde 2. — Bu madde ile Kanunun kapsamı belirlenmektedir.

Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan kimselerle, bu kuruluşlardan aylık ve gelir almakta olanlar dışında kalan ve tarım işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışanlar kapsama alınmışlardır.

Bilindiği gibi tarım işleri; arazide, deniz, göl ve nehirlerde ekim, dikim, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veya doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle bitki, orman, hayvan, balık ve diğer su ürünleri ile bunların mahsullerinin istihsalini kapsamaktadır.

Ayrıca orman işlerinde birim fiyat ve pazarlık esasına göre çalıştırılanların bu çalışmalarının hizmet akdine müstenit olup olmadığına bakılmaksızın kapsama alınmaları sağlanmıştır.

Madde 3. — Bu maddede, Kanunda yer alan kavramlar, Kanunun uygulanmasında kolaylık sağlamak üzere açık olarak tanımlanmıştır.

Madde 4. — Bu maddede sigortalı sayılmayanlar belirtilmiştir.

22 yaşını doldurmamış olanlar «Tarımda Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanun Tasarısı»na paralel olarak Kanun kapsamı dışında bırakılmışlardır.

Madde 5. — Bu madde ile sigortalılığın başlayacağı tarih, istek tarihini izleyen yılbaşı olarak belirlenmektedir. Bu suretle, uygulamada kolaylık ve istikrar sağlanmış olmaktadır. Bir bakıma istekte bulunan kimse asgari bir yıl süre ile zorunlu sigortalı olmaktadır.

Madde 6. — Bu madde ile sigortalılığın sona ermesi düzenlenmiş ve ayrıca hangi hallerde sigortalılığın kesintiye uğrayacağı belirtilmiştir.

İstekleri ile Kanun kapsamına alınmış olan kimselerin; yıl içinde çok kısa süreler için zorunlu sigortaya tabi olmaları halinde, mağduriyetlerinin önlenmesi bakımından, zorunlu sigortalı oldukları işten ayrılma ve müteakip, herhangi bir başvuruya ihtiyaç olmaksızın sigortalılıklarının devam etmesi sağlanmıştır.

Madde 7. — Bu maddede iş kazası ve meslek hastalıklarının tanımı yapılmıştır.

Madde 8. — Bu maddede iş kazaları ile meslek hastalıklarının tanımı yapılmıştır.

Maddenin son fıkrası ile bu yardımlardan yararlanılabilmesi için iş kazasının vukubulduğu tarihten önce sigortalının tescil edilmiş olması ve sigortalılığın sona ermemiş bulunması öngörülmüştür.

Bu suretle, sigorta kapsamında bulunmayan iş kazasına uğramış kimselerin, kendilerini muvazaalı olarak kazadan sonra sigortaya kaydettirmeleri ve dolayısıyla yardımlardan haksız olarak yararlanmaları önlenmiştir.

Madde 9. — Sürekli işgöremezlik gelirin hesaplanması 506 sayılı Kanunda olduğu gibi, gösterge - katsayı sistemine bağlanmıştır.

Madde 10. — İş kazasının işverene ve Kuruma bildirilmesi, kazanın soruşturulması ve gerekli sağlık yardımlarının yapılması bakımından uygulamada büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle birinci fıkra ile iş kazasının iki gün içinde bildirilmesi zorunluluğu getirilmiş, diğer fıkralarla da 506 sayılı Kanunda öngörülen müeyyidelerle benzer hükümler öngörülmüştür.

Madde 11. — Bu madde eş ve çocuklara hangi hallerde ve ne oranda gelir bağlanacağını hükme bağlamaktadır. 506 sayılı Kanunun ilgili maddeleri ile de paralellik sağlanmıştır.

Madde 12. — Bu madde ile, hastalık sigortasından sağlanan yardımlar, 13 üncü maddede tanımı yapılan sağlık yardımları ile ağız protezleri dışındaki protez araç ve gereçlerinin sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi olarak belirlenmiştir.

Madde 13. — Bu madde ile, sağlık yardımlarının kapsamı ve yararlanma şartları belirlenmiştir.

İsteğe bağlı sigorta sisteminin tabii bir sonucu olarak sağlık yardımlarından yararlanılabilmesi için staj süresi öngörülmüştür.

Madde 14. — Madde ile, sağlık yardımlarının süresi, 506 sayılı Kanunun ilgili hükümleri ile paralellik sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Madde 15. — Madde ile, sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu eş ve çocuklarının sağlık yardımlarından yararlanmaları öngörülmüştür. Bu yararlanma, sigortalıların kendileri için tanınan 18 aylık süre ile sınırlandırılmıştır.

Madde 16. — Madde ile, sürekli işgöremezlik geliri, malullük ve yaşlılık aylığı almakta olanlar ile bu kim-selerin geçindirmekle yükümlü oldukları eş ve çocukları ve ayrıca gelir ve aylık almakta olan eş ve çocukları, sağlık yardımı kapsamına alınmışlardır.

Madde 17. — Maddede, malullük aylığının hesaplanmasına ilişkin esaslar 506 sayılı Kanuna paralel bir şekilde belirlenmiştir.

Madde 18. — Madde ile maluliyet aylığının kesilmesini ve yeniden bağlanmasını gerektiren haller ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Madde 19. — Madde ile, yaşlılık aylığından yararlanma şartları belirlenmiştir.

Bu şartlara göre, yaşlılık aylığından yararlanılabilmesi için kadın sigortalıların asgarî 50 yaşını, erkek sigortalıların ise 55 yaşını doldurmuş bulunmaları, asgarî 15 yıldan beri sigortalı olmaları ve 3 600 gün sigorta primi ödemiş olmaları gerekmektedir.

Yaşlılık aylığından yararlanmanın belli bir yaşa bağlanması, Tarım Kesiminde Kendi Nam ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanun Tasarısı ile paralellik sağlanmasını zorunlu kılmaktadır.

Madde 20. — Madde ile yaşlılık aylığının ne suretle hesaplanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 21. — Maddede yaşlılık aylığının ödenmesine başlanacak tarih belirtilmiştir.

Madde 22. — Madde ile, aylığın hangi hallerde kesileceği ve hangi hallerde yeniden bağlanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 23. — Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayanlara toptan ödeme yapılması öngörülmüştür.

Madde 24. — Madde ile, ölüm sigortasından, aylık bağlama ve toptan ödeme yardımlarının sağlanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 25. — Madde ile, ölüm sigortasından hangi hallerde aylık bağlanabileceği hükme bağlanmıştır.

Bu madde ile düzenlenen aylık bağlama şartları, 506 sayılı Kanunun ilgili maddeleri ile paralellik arz etmektedir.

Madde 26. — Madde ile, sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının hesaplanma şekli belirlenmiştir.

Madde 27. — Madde ile, eş ve çocuklara hangi hallerde ve ne oranda gelir bağlanacağı hükme bağlanmış ve 506 sayılı Kanunun ilgili maddesi ile paralellik sağlanmıştır.

Madde 28. — Bu madde ile ölüm sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanamayanlara toptan ödeme yapılması hükme bağlanmıştır.

Madde 29. — Madde, kısa ve uzun vadeli sigorta kollarının giderlerini karşılamak üzere, sigortalıdan ve Devlettten prim alınmasını öngörmektedir.

Kanun kapsamına giren sigortalıların malî güçlerinin, bu Kanunda yapılması öngörülen yardımları karşılayacak ölçüde prim ödemeye yeterli olmadığı göz önünde tutularak, prim ödemelerine Devletin de katılması öngörülmüş ve madde buna göre düzenlenmiştir.

Madde 30. — Madde ile, uygulamada kolaylık sağlanmasını temin etmek amacıyla tek prim sistemi öngörülmüştür.

Madde 31. — Madde ile prim ödemeye esas alınacak gün sayısı, süresiz tarım işlerinde çalışanların prim ödeme güçleri göz önünde bulundurularak, her ay için 15 gün, her yıl için 180 gün olarak belirlenmiştir.

Madde 32. — Madde ile primlerin ödenme süreleri, ödenme şekilleri ve ödenmeyen primler için yapılacak işlemler ve uygulanacak gecikme zammı ve faiz oranları belirlenmiştir.

Ayrıca, sigortalılara ve hak sahiplerine bu Kanunda belirtilen yardımların yapılması, muaccel primlerin ödendiğinin tevsik edilmesi şartına bağlanmıştır.

Madde 33. — Maddede Devlet katkısı olarak bağlanan prim alacaklarının Hazine'den talep edileceği ve Hazinece ödeneceği tarihler belirlenmiştir.

Madde 34. — Maddede ödenmeyen primler için Kurumca düzenlenecek belgelerin, resmî dairelerin usulüne göre verdikleri belgeler hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Madde 35. — Maddede sigortalıların geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler belirlenmiştir. Ayrıca, bu madde ile 506 sayılı Kanunun ilgili hükümleri ile paralellik sağlanmıştır.

Madde 36. — Madde ile, bu Kanunun uygulanması için Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yönetmelik çıkarılacağı ve hangi hususların yönetmelikle tespit olunacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 37. — Madde ile, bu Kanuna göre bağlanacak aylık ve gelirlerin hesabında, 506 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uyarınca düzenlenecek gösterge tespit tablolarının uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 38. — Madde ile, 24.5.1983 tarih ve 2829 sayılı Kanun hükümlerinin bu Kanuna göre sigortalı olanlar hakkında da uygulanması ve anılan Kanunun uygulanmasında, bu Kanuna tabi olarak geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesinde, bu hizmetlerin müstakil olarak kabul edilmesi hükme bağlanmıştır.

Madde 39. — Madde ile, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 506 sayılı Kanunun hangi maddelerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Bu suretle, 506 sayılı Kanunda yer alan hükümlerin bu Kanunda da ayrıca yer verilmemesi sağlanarak mükerreklik önlenmiştir.

Madde 40. — Bu madde Kanunu uygulayacak olan Kurumu belirtmektedir.

Madde 41. — a) 506 sayılı Kanuna eklenen ek madde ile, 506 sayılı Kanunun 2 100 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin 1 inci bendinin (a) alt bendi değiştirilmiştir. Bu ek madde ile getirilen yeni düzenleme ile, kamu sektörüne ait Tarım ve Orman işlerinde ücretle çalışanlar ile özel sektöre ait Tarım ve Orman işlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar 506 sayılı Kanun kapsamında bırakılmışlardır. Yapılan değişiklik, hukuken kapsamda olup, da fiilen 506 sayılı Kanun kapsamına alınması gerçekleştirilemeyen ve gerçekleştirilmesi mümkün olmayan tarım işlerinde süresiz olarak hizmet akdi ile çalışanların kapsam dışına çıkartılması ve bu kimselerin bu Kanunla düzenlenen isteğe bağlı sigorta kapsamına alınmasıdır.

b) Ek geçici madde ile, 24.11.1977 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen süre içinde, özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve süresiz olarak çalışanların müktesep hakları korunmuştur.

Madde 42. — Madde, Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde 43. — Maddede, Kanunu Bakanlar Kurulunun yürüteceği belirtilmektedir.

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu (Sağlık, Çalışma ve sosyal Güvenlik) Raporu

TC

Danışma Meclisi

Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu

(Sağlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik)

Esas No. : 1/840

6 Ekim 1983

Karar No. : 45

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuza havale edilen, «Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi hükümet temsilcilerinin katılmasıyla komisyonumuzda görüşülmüştür. Komisyonumuz, Tasarıyı ve gerekçesini inceleyerek hükümetten gelen şekliyle aynen kabul etmiştir.

Raporumuz Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Zeki ÇAKMAKÇI

Başkan

(İmza Bulunamadı)

Cavidan TERCAN

Kâtip

Fikri DEVRİMSEL

Üye

Mehmet AKDEMİR

Başkanvekili

Hamdi AÇAN

Üye

Siyami ERSEK

Üye

Feridun GÜRAY

Sözcü

Hikmet ALTUĞ

Üye

Vahap GÜVENÇ

Üye

M. Rahmi KARAHASANOĞLU **Abdurrahman Yılmaz PÜTÜRGELİ**

Üye

Üye

(İmza Bulunamadı)

(İmza Bulunamadı)

Danışma Meclisi

(S. Sayısı : 596)

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, tarım işlerinde hizmet akdiyle süresiz olarak çalışanların bu Kanunda yazılı şartlarla sosyal güvenliğinin sağlanmasıdır.

Kapsam

MADDE 2. — Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında olanlarla, bu kuruluşlardan malullük, emeklilik (yaşlılık) aylığı, sürekli tam işgöremezlik geliri almayanlardan; süresiz olarak tarım işlerinde hizmet akdiyle çalışanlar ile orman işlerinde birim fiyat ve pazarlık esasına göre çalıştırılanlar, istekte bulunmaları kaydıyla bu Kanuna göre sigortalı sayılırlar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

- a) Kurum : Sosyal Sigortalar Kurumunu,
 - b) İşveren : Sigortalıları çalıştıran gerçek veya tüzel kişileri,
 - c) İşveren Vekili : İşveren nam ve hesabına işin yönetimi görevini yapan kimseleri,
 - d) İşyeri : Sigortalıların işlerini yaptıkları yerleri,
 - e) Süresiz İş : Nitelikleri bakımından en çok 30 işgünü süren işleri,
 - f) Gelir : Sigortalıya ve haksahiplerine, iş kazaları ile meslek hastalıkları sigortasından yapılan tahsise bağlı ödemeyi,
 - g) Aylık : Sigortalıya veya haksahiplerine malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından yapılan tahsise bağlı ödemeyi,
 - h) Haksahibi : Sigortalının veya bu Kanuna göre aylık yahut gelir almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına hak kazanan eş ve çocuklarını,
 - ı) Sosyal Güvenlik Kuruluşları : T. C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıkları,
- İfade eder.

Sigortalı Sayılmayanlar

MADDE 4. — Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) 22 yaşını doldurmamış olanlar,
- b) İlk defa sigortalı olmak isteyenlerden kadın ise 40, erkek ise 45 yaşını doldurmuş olanlar,
- c) Yabancı uyruklular,
- d) Sosyal güvenlik kuruluşlarına prim veya kesenek ödemekte olanlarla, bu kuruluşlardan emeklilik (yaşlılık) veya malullük aylığı ile sürekli tam işgöremezlik geliri almakta olanlar, aylık veya gelir bağlanması için talepte bulunmuş olanlar (dul, yetim aylığı veya Sosyal Sigortalar Kurumundan geçici veya sürekli kısmi işgöremezlik geliri alanlar hariç),

(Hükümetin Teklifi)

e) 1.7.1976 tarih ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca aylık almakta olanlar, Sigortalı sayılmazlar.

Sigortalılığın başlangıcı

MADDE 5. — 2 nci madde kapsamına girenler, yazılı istekte bulundukları tarihi izleyen yılbaşından itibaren sigortalı sayılırlar.

Sigortalılığın sona ermesi ve kesintiye uğraması

MADDE 6. — Sigortalı olanlardan;

a) Primlerini, ait olduğu yılı takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar ödeyerek, bu prim borçlarını ödediklerini aynı süre içinde Kuruma tevsik etmeyenlerin, o yılın 1 Ocak gününden itibaren,

b) Sigortalılıklarına devam etmek istemediklerini Kuruma yazılı olarak bildirenlerin, bu bildirimin Kurum kayıtlarına intikal ettiği tarihi izleyen yılbaşından itibaren,

c) Kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşlarına tâbi olarak çalışmaya başlamaları nedeniyle prim veya kesenek kesilmeye başlandığı tarihten itibaren,

Sigortalılıkları sona erer.

(c) bendi uyarınca sigortalılıkları sona erip de sosyal güvenlik kuruluşları ile ilgilerinin kesilmesi nedeniyle aynı yıl içinde prim veya kesenek ödenmesine son verilenlerin sigortalılıkları, prim veya kesenek ödenmesine son verildiği tarihi izleyen aybaşından itibaren kendiliğinden başlar.

İKİNCİ KISIM

Sigorta Yardımları

BİRİNCİ BÖLÜM

İşkazası ve Meslek Hastalıkları

Sigortası

İşkazası ve meslek hastalığının tanımı

MADDE 7. — a) İşkazası, sigortalının işyerinde bulunduğu sırada ve işi ile ilgili olarak meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhca arızaya uğratan olaydır.

b) Meslek hastalığı, sigortalının çalıştırdığı işin niteliğine göre tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleridir.

Sağlanan yardımlar

MADDE 8. — İşkazaları ile meslek hastalıkları halinde sağlanan yardımlar şunlardır :

a) Sağlık yardımı yapılması,

b) Sürekli işgöremezlik hallerinde gelir verilmesi,

c) Protez araç ve gereçlerinin sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi,

d) Cenaze masrafı karşılığı verilmesi,

e) Sigortalının ölümünde haksahiplerine gelir bağlanması,

Bu yardımlardan yararlanabilmesi için işkazasının olduğu tarihten önce sigortalının tescil edilmiş olması ve sigortalılığın sona ermemiş bulunmaması şarttır.

(Hükümetin Teklifi)

Sürekli işgöremezlik gelirinin hesaplanması

MADDE 9. — İşkazası veya meslek hastalığı sonucu bağlanacak sürekli işgöremezlik geliri, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün tamamını veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Sürekli tam işgöremezlikte sigortalıya, gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının % 60'ına eşit aylık gelir bağlanır.

Sürekli kısmî işgöremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam işgöremezlik geliri gibi hesaplanarak, bunun işgöremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

İşkazasını bildirme ve hekim tavsiyelerine uymazlık

MADDE 10. — İşkazası engeç kazadan sonraki iki gün içinde işverene veya Kuruma bildirilir.

İşkazası veya meslek hastalığı dolayısıyla hekimin bildirdiği tedbir ve tavsiyelere uymaması yüzünden malûl kalmasına veya malûllük derecesinin artmasına sebep olan sigortalının sürekli işgöremezlik gelirinin kendisine yüklenebilecek kusurun raporda belirtilen oranındaki kısmı, Kurum tarafından düşürülebilir. Şu kadar ki, bu düşürme % 50'yi geçemez.

Kurumun yazılı bildirisine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmeyen sigortalıya, tedavi için Kuruma başvuracağı tarihe kadar sağlık yardımı yapılmayacağı gibi sürekli işgöremezlik geliri de verilmez.

Eş ve çocuklara gelir bağlanması

MADDE 11. — İşkazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

I — Ölen sigortalının bu kanunun 9 uncu maddesi gereğince tespit edilecek aylığının;

A) Dul karısına % 50'si, gelir alan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi,

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışamayacak durumda malûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50'si, gelir alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

C) Çocuklardan;

a) 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda malûl bulunan ve yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarından birine tâbi olarak çalışmayan ve bu kuruluşlardan gelir veya aylık almayan erkek çocukların her birine % 25'i,

b) Yaşları ne olursa olsun evli bulunmayan ve yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarından birine tabi olarak çalışmayan ve bu kuruluşlardan gelir veya aylık almayan kız çocukların her birine % 25'i,

c) (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50'si,

Oranında aylık gelir bağlanır.

Sigortalının ölümü tarihinde 18 veya 20 yaşını doldurmuş olup, gelire hak kazanmamış durumda olan erkek çocuklar, sonradan öğrenim yapırlarsa (a) alt bendindeki haklardan yararlanırlar.

II — Sürekli işgöremezlik geliri sermaye olarak ödenmiş bulunan sigortalının ölümü halinde haksahiplerine, sigortalıya verilen sermaye nazara alınmaksızın, bu kanun hükümlerine göre gelir bağlanır.

III — Sigortalı tarafından evlat edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak gelirden yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

IV — Haksahibi eş ve çocuklara bağlanacak gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 60'ını geçemez. Bu sınırın aşılmaması için, haksahibi kimselerin gelirlerinden orantılı olarak indirim yapılır.

(Hükümetin Teklifi)

V — Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan gelirler çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Çalışamayacak durumda malûl olan erkek çocukların gelirleri bu yaşlara varduktan sonra da kesilmez. Ancak geliri kesilen erkek çocuklardan sonradan çalışamayacak durumda malul olanlara, yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları şartı ile, malullük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takibeden aybaşından itibaren yeniden gelir bağlanır. 506 sayılı Kanunun 101 inci maddesi hükmü saklıdır.

VI — Sigortalının dul karısı evlenirse geliri kesilir. Evliliğin son bulması halinde gelir yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da gelir almaya hak kazandığı takdirde, bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

VII — Sigortalının kız çocuklarına bağlanan aylıklar yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi işlerde çalışmaya başladıkları veya evlendikleri tarihi takibeden devre başından itibaren kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde 1 inci bendin (C) alt bendi hükmü saklı kalmak şartıyla, bu tarihten başlanarak yeniden gelir bağlanır. Ancak evliliğin son bulması ile kocasından da gelir almaya hak kazanan kimseye bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

VIII — İşkazası veya meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünün % 50 veya daha fazlasını kaybederek sürekli işgöremezlik geliri almakta iken ölenlerin de, ölümün malulliyete esas olan işkazası veya meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, hak sahiplerine gelir bağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Hastalık Sigortası

Sağlanan yardımlar

MADDE 12.— Sigortalıya, işkazaları ile meslek hastalıkları sigortası kapsamı dışında kalan hastalıklarda, aşağıda belirtilen yardımlar sağlanır :

- a) Sağlık yardımı yapılması,
- b) Ağız protezleri dışındaki protez araç ve gereçlerinin sağlanması, takılması, onarılması ve yenilenmesi.

Sağlık yardımlarının kapsamı ve yararlanma şartları

MADDE 13. — Hastalık halinde sigortalıya yapılacak sağlık yardımları sigortalının;

- a) Hekime muayene ettirilmesi, hekimin göstereceği lüzum üzerine teşhis için gereken klinik ve laboratuvar muayenelerinin yaptırılması ve tedavisinin sağlanması,

- b) Teşhis ve tedavi için gerekirse sağlık müessesesine yatırılması,

- c) Tedavisi süresince gerekli ilaç ve iyileştirme vasıtalarının sağlanması,

Hallerini kapsar.

Ancak ayakta yapılan tedavilerde verilen ilaç bedellerinin % 20'sini sigortalı öder.

Bu madde gereğince yapılacak sağlık yardımları, sigortalının sağlığını koruma, çalışma gücünü yeniden kazandırma ve kendi ihtiyaçlarını görme kabiliyetini artırma amacını güder.

Sigortalının bu maddede belirtilen sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki bir yıl içinde bu Kanuna göre 180 gün prim ödemiş olması şarttır.

Sağlık yardımlarının süresi

MADDE 14. — Sigortalıya yapılacak sağlık yardımları iyileşmesine kadar devam eder.

Ancak bu yardımlar sigortalının Kurumca tedavi altına alındığı tarihten başlayarak 18 ayı geçemez.

Kurum, sigortalının iyileşmesine yarayacak, yahut işgöremezliğini az çok gidermesi için gerekli görülebilen protez araç ve gereçlerini, yukarıda yazılı sağlık yardımları süreleri ile bağlı olmaksızın sağlamak, onarmak ve tespit edilen süre ve şartlarla yenilemekle yükümlüdür.

Eş ve çocuklara sağlık yardımı yapılması

MADDE 15. — Sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu eşi ve çocukları, hastalıkları halinde sağlık yardımlarından; bu Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen esas ve şartlarla, 14 üncü maddede yazılı süreyi aşmamak üzere yararlanırlar.

Gelir ve aylık almakta olanlar ile aile bireylerine sağlık yardımı yapılması

MADDE 16. — Hastalık sigortası hükümlerinin uygulanmasında;

A-a) Bu Kanuna göre sürekli işgörmelik geliri, malullük veya yaşlılık aylığı almakta olanlar, bu Kanunun 12 nci maddesinde belirtilen yardımlardan,

b) Yukarıda sözü edilen kimselerin geçindirmekle yükümlü oldukları eş ve çocukları ile gelir veya aylık almakta olan eş ve çocuklar, bu Kanunun 13 üncü maddesinde belirtilen yardımlardan,

Yararlanırlar.

Şu kadar ki; sağlık yardımları her hastalık olayı için bu Kanunun 14 üncü maddesinde yazılı süre ile sınırlıdır.

B-(A) bendinde belirtilen kimselerin ayakta yapılan tedavilerinde verilen ilaç bedellerinin, % 10'u kendilerince ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malullük Sigortası

Malullük aylığının hesaplanması

MADDE 17. — Malullük aylığı aşağıdaki esaslara göre hesaplanır :

a) Malullük aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bu Kanuna göre tespit edilen göstergesinin katsayı ile çarpımının % 60'ı oranında malullük aylığı bağlanır. Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda ise, bu oran % 80'e çıkarılır.

b) Malullük aylığının hesabına esas alınacak gösterge, sigortalının işten ayrıldığı tarihten önceki prim ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tespit edilir.

5 takvim yılından daha az takvim yılında prim ödemiş olan sigortalı için ortalama yıllık kazanç, prim ödediği takvim yıllar esas alınmak suretiyle hesaplanır.

Malullük aylığının kesilmesi ve yeniden bağlanması

MADDE 18. — Malullük aylığı almakta iken yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi bir işte çalışmaya başlayanların malullük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihten itibaren kesilir.

Yukarıdaki fıkraya göre malullük aylıkları kesilenlerden işten ayrılarak malullük aylığı verilmesi için yazılı istekte bulunan sigortalıya, kontrol muayenesine tabi tutulmak ve malullüğünün devam ettiği anlaşılmak şartıyla, eski malullük aylığı, yazılı istekte bulunduğu tarihten sonraki aybaşından itibaren ödenmeye başlanır. Şu kadar ki, bu gibi sigortalılar için yazılı istek tarihlerine göre yeniden malullük aylığı hesaplanır ve bu aylık önce bağlanan malullük aylığından fazla ise, hesaplanan yeni aylık üzerinden ödeme yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yaşlılık Sigortası

Yaşlılık aylığından yararlanma şartları

MADDE 19. — Sigortalının yaşlılık aylığından yararlanabilmesi için kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması, en az 15 yıldan beri sigortalı bulunması ve en az 3 600 gün prim ödemiş olması şarttır.

(Hükümetin Teklifi)

Bu maddede belirtilen yaşlılık aylığından yararlanabilmek için sigortalının yazılı istekte bulunması şarttır.

Yaşlılık aylığının hesaplanması

MADDE 20. — Yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanan sigortalıya, bu Kanuna göre tespit edilen göstergesinin katsayı ile çarpımının % 60'ı oranında ve aşağıdaki hükümler nazara alınarak yaşlılık aylığı bağlanır :

a) Yaşlılık aylığı sigortalının 5 000 günden fazla ödediği her 240 günlük sigorta primi için % 60 oranı (1)'er artırılarak hesaplanır.

Bu suretle bağlanacak aylığın oranı, % 85'i geçemez.

b) Yaşlılık aylığının hesabına esas alınacak gösterge, sigortalının istekte bulunduğu tarihten önceki prim ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tespit edilir.

5 takvim yılından daha az takvim yılında prim ödemiş olan sigortalı için ortalama yıllık kazanç, prim takvim yılları esas alınmak suretiyle hesaplanır.

Aylığın başlangıcı

MADDE 21. — Yazılı istekte bulunan ve yaşlılık aylığına hak kazanan sigortalıya, bu isteğinden sonraki aybaşından başlanarak yaşlılık aylığı bağlanır.

Aylığın kesilmesi ve yeniden bağlanması

MADDE 22. — Yaşlılık aylığı almakta iken, yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylığı çalışmaya başladıkları tarihte kesilir.

Yukarıdaki fıkraya göre yaşlılık aylığı kesilenlerden işten ayrılarak yaşlılık aylığı verilmesi için yazılı istekte bulunan sigortalıya, eski yaşlılık aylığı, istek tarihinden sonraki ay başından başlanarak ödenir.

Şu kadar ki, bu gibi sigortalılar için yazılı istek tarihlerine göre yeniden yaşlılık aylığı hesaplanır ve bu aylık önceden bağlanan yaşlılık aylığından çoksa, hesaplanan yeni aylık üzerinden ödeme yapılır.

Toptan ödeme

MADDE 23. — Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olmakla beraber malullük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya ödediği primlerin üçte ikisi yazılı isteği üzerine toptan ödeme şeklinde verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ölüm Sigortası

Sağlanan yardımlar

MADDE 24. — Ölüm sigortasından sağlanan yardımlar şunlardır :

- Ölen sigortalının eşine, çocuklarına aylık bağlanması,
- Ölen sigortalının eşine, çocuklarına toptan ödeme yapılması.

Ölüm sigortasından aylık bağlama şartları

MADDE 25. — a) Malullük veya yaşlılık aylığı almakta iken, yahut malullük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup, henüz işlemi tamamlanmamış durumda veya,

b) Bağlanmış bulunan malullük veya yaşlılık aylığı, yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş durumda yahut,

(Hükümetin Teklifi)

c) Toplam olarak 1 800 gün veya en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, sigortalılık süresinin her yılı için ortalama olarak 180 gün prim ödemiş durumda iken,

Ölen sigortalının hak sahibi kimselerine aylık bağlanır.

Ölüm sigortasından bağlanacak aylığın hesaplanması

MADDE 26. — Sigortalının ölümü halinde, hak sahibi kimselerine bağlanacak aylığın tespitinde aşağıdaki hükümler uygulanır :

A-a) Sigortalının almakta olduğu veya bağlanmasına hak kazandığı malullük veya yaşlılık aylığı,

b) Malullük veya yaşlılık aylığı bağlandıktan sonra yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmaya başlaması sebebiyle aylığı kesilen sigortalının ölüm tarihine ve bu Kanunun 18 inci ve 22 nci maddelerine göre tespit edilecek aylığı,

c) Toplam olarak 1 800 gün veya en az 5 yıldan beri sigortalı bulunup, sigortalılık süresinin her yılı için ortalama olarak 180 gün prim ödemiş olan sigortalının bu Kanuna göre tespit edilecek göstergesinin kat-sayı ile çarpımının % 60'ı üzerinden hesaplanacak aylığı,

Hak sahiplerine bağlanacak aylığın hesabında esas tutulur.

d) Yukarıdaki (A/c) alt bendinde söz konusu aylık bağlama oranı 5 000 günden fazla ödediği her 240 günlük sigorta primi için (1)'er artırılır.

B) Yukarıdaki (A/c-d) alt bentlerine göre bulunacak aylık bağlama oranı % 85'den fazla olamaz.

C) Sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç durumda malul sayılarak aylık bağlanmasına hak kazanmış ise, (A/a-b) alt bentlerinin uygulanmasında, bu durum nazara alınmadan bağlanabilecek aylık esas tutulur.

D) Yukarıdaki (A/c) alt bendine göre hak sahiplerinin aylığının hesabına esas alınacak aylığın göstergesi, sigortalının öldüğü tarihten önceki prim ödenmiş son 5 takvim yılının prim hesabına esas tutulan kazanç tutarlarına göre bulunacak ortalama yıllık kazanç esas alınarak tespit edilir.

5 takvim yılından daha az takvim yılında prim ödemiş olan sigortalı için, ortalama yıllık kazanç, prim ödediği takvim yılları esas alınmak suretiyle hesaplanır.

Eş ve çocuklara aylık bağlanması

MADDE 27. — Ölen sigortalının aylık bağlanmasına hak kazanan kimselerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanır.

I) Ölen sigortalının 26 ncı madde gereğince tespit edilecek aylığının;

A) Dul karısına % 50'si, aylık alan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi,

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmayacak durumda malul veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50'si, aylık alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

C) Çocuklardan;

a) 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya yaşları ne olursa olsun çalışmayacak durumda malul bulunan ve yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarından birine tabi olarak çalışmayan ve bu kuruluşlardan gelir veya aylık almayan, erkek çocukların her birine % 25'i,

b) Yaşları ne olursa olsun evli bulunmayan ve yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarından birine tabi olarak çalışmayan ve bu kuruluşlardan gelir veya aylık almayan kız çocukların her birine % 25'i,

c) (a) ve (b) alt bentlerinde belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50'si,

Oranında aylık bağlanır.

(Hükümetin Teklifi)

Sigortalının ölüm tarihinde 18 veya 20 yaşını doldurmuş olup, aylığa hak kazanmamış durumda olan erkek çocuklar sonradan öğrenim yaparlarsa (a) alt bendindeki haklardan yararlanırlar.

II - Sigortalı tarafından evlat edinilmiş tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları bağlanacak aylıktan yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

III - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların toplamı sigortalıya ait aylığın tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için hak sahibi kimselerin aylıklarından orantılı olarak indirim yapılır.

IV - Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan aylıklar çocuğun 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Çalışamayacak durumda malul olan erkek çocukların aylıkları bu yaşlara vardıkdan sonra da kesilmez. Ancak aylığı kesilen erkek çocuklardan sonradan çalışamayacak durumda malul olanlara, yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları şartıyla, malullük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takibeden aybaşından itibaren, yeniden aylık bağlanır. 506 sayılı Kanunun 101 inci maddesi hükmü saklıdır.

V - Sigortalının dul karısı evlenirse, aylığın kesilmesine yol açan evlenme son bulunca aylık yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da aylık almağa hak kazandığı takdirde, bu aylıklardan fazla olanı ödenir.

VI - Sigortalının kız çocuklarına bağlanan aylıklar yurt içinde veya yurt dışında sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi çalışmaya başladıkları veya evlendikleri tarihi takibeden devre başından itibaren kesilir. Aylığın kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde I inci bendin (C) alt bendi hükmü saklı kalmak şartıyla, bu tarihten başlanarak yeniden aylık bağlanır. Ancak evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almağa hak kazanan kimseye bu aylıklardan fazla olanı ödenir.

Toptan ödeme

MADDE 28. — Ölen sigortalının hak sahibi kimselerinden hiçbirisi bu Kanuna göre ölüm sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanmadıkları takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır :

I - Ölen sigortalının ödediği primlerin üçte ikisinin;

A) Dul karısına % 50'si, toptan ödeme alacak durumda çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi,

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışamayacak durumda malul veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50'si, toptan ödeme yapılan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi,

C) 18 yaşını veya ortaöğrenim yapması halinde 20, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda malul bulunan erkek çocuklarla evli olmayan kız çocukların her birine % 25'i,

Yukarıdaki fıkrada belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayanların her birine % 50'si,

Toptan ödeme şeklinde verilir.

II - Sigortalı tarafından evlat edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları, yapılacak toptan ödemedan yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

III - Hak sahibi eş ve çocuklara yapılacak toptan ödemelerin toplamı, toptan ödenecek miktarı geçemez. Bu sınırın aşılması için hak sahibi kimselerin hisselerinden orantılı olarak indirim yapılır.

IV - Yukarıdaki esaslara göre toptan ödeme yapıldıktan sonra artan olursa, sigortalının ölümünden sonra doğacak çocukları ile nesebi düzeltilecek veya babalığı hükme bağlanacak çocuklarına da bu madde hükümlerine göre toptan ödeme yapılır.

(Hükümetin Teklifi)

ÜÇÜNCÜ KISIM

Primler

Prim alınması

MADDE 29. — Bu Kanunun gerektirdiği her türlü yardım ve ödemeleri karşılamak üzere kurumca % 33,5 oranında prim alınır.

Bu primin % 20'si sigortalı hissesi, % 13,5'u ise Devlet katkısıdır.

Prime esas alınacak kazanç

MADDE 30. — 29 uncu madde uyarınca alınacak primlerin hesabına esas tutulan günlük kazanç; gösterge tablosundaki en düşük göstergenin katsayı ile çarpımının otuzda biridir.

Prim ödemeye esas alınacak gün sayısı

MADDE 31. — 30 uncu madde uyarınca alınacak prim hesabına esas gün sayısı, her ay için 15, bir tam yıl için 180 gündür.

Prim ödenmesi

MADDE 32. — a) Sigortalı bu Kanunda belirtilen prim borçlarını en geç ertesi ayın sonuna kadar ödemek zorundadır.

b) Primin en geç ait olduğu yılı takibeden yılın Ocak ayı sonuna kadar ödenmemesi ve bu ödemenin yapıldığının kuruma tevsik edilmemesi halinde bu süreyi geçen ilk ay için % 10 ve bundan sonra geçecek her ay için % 3 gecikme zammı uygulanır.

Dava ve İcra kovuşturması olsa bile primin ödenmemiş kısmı için gecikme zammı tahsil olunur.

Gecikme zammının prim miktarının % 100'üne ulaştığı sürenin sonundan itibaren geçen süre için, Devlet bankalarınca 1 yıl vadeli mevduata uygulanan carî faiz oranlarının en yükseği uygulanır.

c) Muaccel primlerin ödendiği tevsik edilmedikçe, sigortalılara ve hak sahiplerine bu Kanunda belirtilen yardımlar yapılmaz.

Devlet katkısı

MADDE 33. — 29 uncu madde uyarınca Devlet katkısı olarak hesaplanan prim alacakları tutarı Kurumca ait olduğu yılı takip eden Mart ayı içinde Hazineden talep edilir ve talep edilen prim alacağı en geç Haziran ayı sonuna kadar Kuruma ödenir.

Ödenmeyen primler için kurumca düzenlenecek belgeler

MADDE 34. — Bu Kanuna göre alınacak sigorta primlerinin ödenmesi için sigortalıya yapılacak bildirisi üzerine prim borçları ödenmezse, Kurumca düzenlenen ve sigortalının prim borcu miktarını gösteren belgeler, resmî dairelerin usulüne göre verdikleri belgeler hükmünde olup, İcra ve İflas dairelerince bunların tabi oldukları hükümlere göre işlem yapılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli Hükümler

Sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler

MADDE 35. — Bu Kanunun uygulanmasında, sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kimseler;

a) Karısı, çalışamayacak durumda malul veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

b) 18 yaşını veya ortaöğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yükseköğrenim yapıyorsa 25 yaşını doldurmamış yahut 18 yaşını doldurmuş olup da çalışamayacak durumda malul çocuklarıdır.

(Hükümetin Teklifi)

Yönetmelikler

MADDE 36. — a) Sigortalıların başvurma ve uyma zorunda oldukları usul ve esaslar,
b) Sigortalıların tescili ile ilgili işlemler,
c) Sigortalılığın başlangıcı, devamı ve sona ermesi, primlerin hesaplanması ödenmesi ve tahsili usul-
leri,
d) Bu Kanunun diğer hükümlerinin uygulama usul ve esasları,
Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmeliklerle düzenlenir.
Bu maddede belirtilen yönetmelikler Resmî Gazetede yayınlanır.

Gösterge tespit tablosu

MADDE 37. — Bu Kanuna göre gelir ve aylıkların hesaplanmasında katsayı esasına dayalı gösterge sis-
temi uygulanır.

Göstergelerin tespitinde 506 sayılı Kanuna 2422 sayılı Kanunla eklenen Ek 2 nci madde uyarınca düzen-
lenecek gösterge tespit tabloları kullanılır.

Hizmetlerin birleştirilmesi

MADDE 38. — 24.5.1983 tarih ve 2829 sayılı Kanun hükümleri bu Kanuna tabi sigortalılar hakkında
da uygulanır.

Şu kadar ki, bu Kanuna tabi olarak geçen hizmet süreleri; Sosyal Sigortalar Kurumuna tabi olarak geç-
miş süreler olarak kabul edilmeyip ayrı bir sosyal güvenlik kuruluşunda geçmiş hizmetler olarak dikkate
alınır.

Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak maddeler

MADDE 39. — Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde;

a) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 13, 14, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 39, 41, 52,
değişik 53, değişik 54, 56, 57, 59 değişik 60/F, 70, 84, 92, 93, 94, 95, 98, 99, 100, değişik 101, 105, 109, 110,
111, 115, 116, 117, değişik 118, 120, 121, 126, 130, 132, 134, 135/A maddeleri,

b) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa; 1912 sayılı Kanunla eklenen 2422 sayılı Kanunla değişik
Ek Madde 2, 2422 sayılı Kanunla eklenen Ek 2, 3 ve 4 üncü maddeler, 2422 sayılı Kanunla eklenen 2795
sayılı Kanunla değişik Ek 1 inci madde, 2564 sayılı Kanunla eklenen 2795 sayılı Kanunla değişik Ek 2 nci
madde hükümleri,

Uygulanır.

Kanunun uygulanması

MADDE 40. — Bu Kanunu 9.7.1945 tarih ve 4792 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Sosyal Sigortalar
Kurumu uygular.

MADDE 41. — 506 sayılı Kanuna aşağıdaki Ek ve Ek Geçici madde eklenmiştir.

EK MADDE — 506 sayılı Kanunun 2100 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin I inci bendinin (A)
alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Tarım işlerinde çalışanlar, (Kamu sektörüne ait tarım ve orman işlerinde ücretle çalışanlar ile özel
sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve sürekli olarak çalışanlar, tarım sanatlarına ait işlerde veya
tarım işyerlerinde yapılan ve tarım işlerinden sayılmayan işlerde yahut tarım işyeri sayılmayan işyerlerinin
park, bahçe, fidanlık ve benzeri işlerinde çalışanlar hariç.)

(Hükümetin Teklifi)

EK GEÇİCİ MADDE — 506 sayılı Kanunun 2100 sayılı Kanunla değişik 3 üncü madde I inci bendi (A) alt bendinin yürürlüğe girdiği 24.11.1977 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar özel sektöre ait tarım ve orman işlerinde ücretle ve süreksiz olarak çalışanların 506 sayılı Kanun yönünden sonuçlandırılan sigortalılık işlemleri ile malullük, yaşlılık ve ölüm sigortalarından prim ödeme gün sayılarına ilişkin hakları saklıdır.

Yürürlük

MADDE 42. — Bu Kanun yayımını izleyen aybaşından üç ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 43. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14 . 9 . 1983

Başbakan
B. Uluşu

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
Z. Baykara

Devlet Bakanı
Prof. Dr. İ. Öztürk

Devlet Bakanı
M. Özgüneş

Devlet Bakanı
Prof. Dr. M. N. Özdaş

Devlet Bakanı
S. R. Pasin

Adalet Bakanı
K. Akdoğan

Millî Savunma Bakanı
Ü. H. Bayülken

İçişleri Bakanı
S. Çetiner

Dışişleri Bakanı V.
Ü. H. Bayülken

Maliye Bakanı
A. B. Kafaoğlu

Millî Eğitim Bakanı
H. Sağlam

Bayındırlık Bakanı
Dr. T. Önalp

Ticaret Bakanı
K. Cantürk

Sağlık ve Sos. Yrd. Bakanı
Prof. Dr. K. Kılıçturgay

Gümrük ve Tekel Bakanı
Prof. Dr. C. T. Sadıklar

Ulaştırma Bakanı
Prof. Dr. M. Aysan

Tarım ve Orman Bakanı
Prof. Dr. S. Özbek

Çalışma Bakanı
Prof. Dr. T. Esener

Sanayi ve Tek. Bakanı
M. Turgut

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
F. İlkel

Kültür ve Turizm Bakanı
İ. Evliyaoğlu

İmar ve İskân Bakanı
Prof. Dr. A. Samsunlu

Köy İş. ve Koop. Bakanı
M. R. Güney

Gençlik ve Spor Bakanı
V. Özgül

Sosyal Güvenlik Bakanı
S. Şide

SAGLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Tasarının 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Tasarının 20 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Tasarının 22 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 24. — Tasarının 24 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Tasarının 29 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Tasarının 31 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Tasarının 32 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Tasarının 33 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Tasarının 34 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Tasarının 35 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Tasarının 36 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Tasarının 37 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Tasarının 38 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Tasarının 39 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Tasarının 40 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Tasarının 41 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Tasarının 42 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Tasarının 43 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

